

Espanjan tuki Sumud-laivastolle voisi olla käännekohta Israelin Gazan tuhoamisessa

Lähes kahden vuoden ajan maailma on seurannut yhtä modernin historian järjestelmällisimmistä ja raa'immista siviiliväestöön kohdistuvista tuhokampanjoista. Gaza – tiheästi asutettu alue, jossa asuu yli kaksi miljoonaa palestiinalaista – on ollut lähes täydellisessä saarrossa lokakuusta 2023 lähtien. Sen infrastruktuuri on tuhottu, veden ja sähkön saanti kuristettu, ja sen siviiliväestö on joutunut toistuvien pommitusten, siirtymään pakoon ja nälänhädän kohteeksi.

Yhä useammin maailmanlaajuinen julkinen mielipide ja kansainväliset oikeudelliset instituutiot ovat alkaneet kutsua tätä sen oikealla nimellä: **kansanmurha**. Kansainvälinen tuomioistuin (ICJ) päätti vuonna 2024 antamissaan väliaikaisissa toimenpiteissä ja myöhemmässä neuvoa-antavassa lausunnossaan, että Israelin politiikat sekä Gazassa että Länsirannalla rikkovat useita artikloita **kansanmurhasopimuksessa, neljännessä Geneven sopimuksessa ja tavallisessa kansainvälisessä oikeudessa**. ICJ totesi myös, että **Israelin miehitys Palestiinan alueella on laitton** ja että jäsenvaltioilla on **velvollisuus varmistaa, että tätä laitonta tilannetta ei tunnusteta eikä tueta**.

Näistä selkeistä oikeudellisista päätöksistä huolimatta Israel on jatkanut sotilaallista kampanjaansa – rohkaistuneena vuosikymmenten **diplomaattisesta rankaisemattomuudesta**, YK:n veto-oikeussuojasta ja voimakkaiden länsimaiden, erityisesti Yhdysvaltojen, vahvasta tuesta. Tulos: maailma on suurelta osin seurannut sivusta, kun Gaza on muuttunut raunioiksi.

Nyt tämä laskelma saattaa olla muuttumassa.

Koulukiusaaja kohtaa vertaisensa

Vuosikymmenten ajan Israel on toiminut kansainvälisessä järjestelmässä kuin koulukiusaaja – venyttänyt rajoja, sivuuttanut päätöksiä ja lisännyt jännitteitä luottavaisena siihen, että kukaan ei uskaltaisi haastaa sitä suoraan. Tämä asenne on vahvistunut sen liittolaisuudella Washingtonin kanssa, alueellisella sotilaallisella ylivallalla ja sen julistamattomalla ydinpelotteella. Tämä asenne on kuitenkin myös synnyttänyt **ylimielisyyttä** – uskon siihen, että mikään teko, olipa se kuinka holtiton tai laitton tahansa, ei aiheuttaisi suhteellista kansainvälistä vastareaktiota.

Israelin päätös **hyökätä Qatarin diplomaattisia intressejä vastaan** aiemmin tänä vuonna pidettiin yleisesti yhtenä sen typerimmistä provokaatioista. Mutta se, mikä nyt hämmöittää, saattaa ylittää jopa sen: **mahdollinen Israelin hyökkäys Sumud-laivastoa vastaan** – monikansallista alusten saattuetta, joka yrittää toimittaa humanitaarista apua Gazaan. Osallistuvien alusten joukossa on **Espanjan lipun alla purjehtivia aluksia**, jotka

kuljettavat **espanjalaisia kansalaisia** – mukaan lukien vaaleilla valittuja virkamiehiä, avustustyöntekijöitä ja toimittajia.

Jos Israel hyökkää näihin aluksiin tappavalla voimalla, se voi käynnistää tapahtumaketjun, joka muuttaa dramaattisesti geopoliittista ja oikeudellista maisemaa – ja mahdollisesti pakottaa Israelin ensimmäistä kertaa historiassaan **luopumaan paitsi Gazan saarrosta myös Länsirannan miehityksestä**.

Oikeudelliset dominopalikat alkavat kaatua

Vaihe 1: Hyökkäys siviilialukseen – YK:n peruskirjan artikla 51

Jos Israelin joukot hyökkäävät **siviili-, ulkomaiden lipun alla purjehtiviin aluksiin** avomerellä – erityisesti kansainvälisillä vesillä – se olisi vakava kansainvälisen oikeuden rikkomus, mukaan lukien:

- **UNCLOS** (Yhdistyneiden kansakuntien merioikeusyleissopimus)
- **Tavanomainen kansainvälinen merioikeus**
- **San Remo -käsikirja** kansainvälisestä oikeudesta, joka koskee aseellisia konflikteja merellä.

Vielä tärkeämpää on, että **YK:n peruskirjan artikla 51** määrää:

”Mikään tässä peruskirjassa ei saa heikentää yksilöllisen tai kollektiivisen itsepuolustuksen luontaista oikeutta, jos aseellinen hyökkäys tapahtuu Yhdistyneiden kansakuntien jäsentä vastaan...”

Jos Espanja katsoo, että Israelin hyökkäys sen aluksiin muodostaa tällaisen aseellisen hyökkäyksen – erityisesti, jos kansalaisia kuolee – se voi vedota **yksilölliseen itsepuolustukseen** artiklan 51 nojalla. Lisäksi tämä vetoaminen voi kutsua **kollektiiviseen itsepuolustukseen**, jolloin **muut valtiot vapaaehtoisesti tukevat Espanjan oikeutta vastata**.

Maat kuten:

- **Turkki** (NATO:n jäsen, jolla on historiallisia kaunoja ja alueellista strategista kilpailua Israelin kanssa),
- **Indonesia** (joka on äskettäin ilmaissut poliittista tahtoa liittyä rauhanturvajoukkoon Gazassa YK:n mandaatilla),
- **Jemen** (joka on jo mukana epäsymmetrisessä merisodassa Israelin laivaliikennettä vastaan Punaisella merellä),

...voivat julistaa tukensa Espanjan itsepuolustusvaatimukselle. Tämä luo **oikeudellisen koalition kehiksen** rajoitetuille meri-, ilma- ja humanitaarisille operaatioille **kollektiivisen itsepuolustuksen** periaatteen nojalla – jopa ilman YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmaa.

Vaihe 2: Hyökkäys sota-alukseen – NATO:n artikla 5

Jos tilanne eskaloituu entisestään – esimerkiksi jos Israelin joukot **iskävät espanjalaiseen tai turkkilaiseen sotalaivaan** – oikeudellinen ja poliittinen laskelma muuttuu ratkaisevasti.

NATOn sopimuksen artiklan 5 mukaan hyökkäys yhden jäsenvaltion **joukkoihin, aluksiin tai lentokoneisiin artiklassa 6** määritellyllä toiminta-alueella (mukaan lukien Välimeri) katsotaan hyökkäykseksi kaikkia vastaan. Espanja ja Turkki voisivat sitten **virallisesti vedota artiklaan 5**, mikä käynnistäisi kollektiivisen vastemechanismin.

Vaikka NATO toimii konsensuksen perusteella ja jokainen jäsenvaltio säilyttää joustavuuden siinä, mitä se osallistuu, artiklan 5 aktivointi **velvoittaa konsultaatioon ja solidaarisuuteen**. Vaikka **Yhdysvallat ja Saksa** – molemmat syvästi sidoksissa Israeliin – päättäisivätkin pidättäytyä taisteluista, on epätodennäköistä, että ne **estäisivät** muita NATOn jäseniä toimimasta, erityisesti kun otetaan huomioon jatkuva tarve **säilyttää liittouman yhtenäisyys Ukrainan vuoksi**.

Merisaattueista strategiseen vetäytymiseen

Vastauksena monikansallinen NATO-johtoinen koalitio – todennäköisesti keskittyen **Espanjaan, Ranskaan, Turkkiin ja Italiaan** ja muiden myötämielisten valtioiden tukemana – voisi nopeasti perustaa:

- **Humanitaarisen merikuljetusväylän Gazaan**
- **Ilma- ja meripuolustuksen partioinnin Välimeren itäosissa**
- **Yhteiset komentomekanismit etsintä- ja pelastusoperaatioille sekä saattueiden suojelulle**

Israelin laivasto ja ilmavoimat, vaikka ovatkin kehittyneitä ja alueellisesti hallitsevia, eivät voi realistisesti kilpailla **koordinoitujen NATO-joukkojen** kanssa – erityisesti sellaisen kanssa, joka toimii artiklan 5 nojalla ja jota tukee **kollektiivisen itsepuolustuksen** poliittinen oikeutus.

Tällaisen paineen alaisena **Israel olisi pakotettu vetäytymään** – paitsi lopettamaan Gazan saarto myös **vetäytymään osista tai koko Länsirannalta**, mikä on linjassa **ICJ:n vuoden 2024 neuvoa-antavan lausunnon** kanssa, joka nimenomaisesti julisti Israelin miehityksen laittomaksi ja määräsi jäsenvaltiot **lopettamaan sen tukemisen**.

Jälkiseuraukset: Tuloksen laillistaminen “Yhdistyminen rauhan puolesta” -aloitteella

Kun pöly laskeutuu, sama maiden koalitio, joka toimi kollektiivisessa itsepuolustuksessa, voisi tuoda **“Yhdistyminen rauhan puolesta” -päätöslauselman** yleiskokoukseen – jälkikäteen:

- **Hyväksyen monikansallisen operaation**, ja
- **Valtuuttaen virallisen YK:n rauhanturvaoperaation** Palestiinassa, mukaan lukien sekä Gaza että Länsiranta.

Tämä tarjoaisi kansainvälisen oikeudellisen kehysten – vaikka hauraan – seuraaville:

- Saarron lopettaminen,
- Palestiinalaisten siviilien suojeleminen,
- Laittomien siirtokuntien purkaminen, ja
- Palestiinalaisen kansalaisyhteiskunnan tuhoutuneiden instituutioiden jälleenrakentaminen.

Käännekohta Lähi-idässä – ja kansainvälisessä oikeudessa

Älä erehdy: mikään tästä ei ole taattua. Eskalaation, virhearvioinnin ja vastareaktion riskit ovat todellisia. Mutta **Sumud-laivastokriisi**, jos Israel käsittelee sen väärin, voisi merkitä **historiallisen muutoksen** alkua – ei vain alueen valtasuhteissa, vaan itse **kansainvälisen oikeuden** soveltamisessa.

Ensimmäistä kertaa vuosikymmeniin **valtio kuten Espanja** – eurooppalaisten liittolaisten, muslimienemmistöisten kumppaneiden ja kriittisen joukon julkisen tuen tukemana – voisi vetää punaisen viivan, jota kansainväliseltä oikeudelta on puuttunut Israelin ja Palestiinan konfliktissa.

Tämä ei olisi Israelin tuho. Mutta se voisi olla **loppu Israelin kyvylle tuhota Gaza ilman seurauksia**.

Ja ehkä Gazan tuhkasta maailma voi vihdoinkin rakentaa kehysten, joka tekee tulevista kansanmurhista paitsi laittomia – myös mahdottomia.